

Kurjer Łódzki

Nowy

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

Poniedziałek, dnia 19 lutego 1917 r.

TEATR POLSKI, Cegielniana Nr. 63.

2 ostatnie gościnne występy p. Stanisława Knake - Zawadzkiego, artysty teatru „Rozmaitości”

Wtorek, dnia 20 lu-go r. b. 0 god. - inie 8 wieczor ..... **N O R A** sztuka w 3 aktach H. Ibsena. ....

Czwartek, dnia 22 lutego r. b. 0 go - zinio - w e.c. -

ze współudziałem p. KNAKE-ZAWADZKIEGO teatru „Rozmaitości” w Warszawie

„Mąż z grzeczności” krotkochwila w 3 aktach Abrahamowicza i Ruszkowskiego

Bilety do nabycia w cukierni Roszkowskiego. Teatr czynny we wtorki, czwartki w naktki, w soboty w niedziele i święta dwa razy

Przed bankructwem.

W „Voss. Ztg.” M. T. Behrmann zamieszcza następujące uwagi:

Bankructwo państwowe, t. j. zawieszenie wypłat nie jest czemś nowym w Rosji. Od „gospodarki asygnacyjnej” z czasów Aleksandra I i Mikołaja I, aż do „devaluacji” przy wprowadzaniu waluty złotej przez Wittego, skarb rosyjski niejednokrotnie uciekał się do układów przymusowych ze swymi wierzycielami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Również obecnie, gdy olbrzymie wydatki wojenne, pokrywane prawie wyłącznie zagranicą, powiększają się z dnia na dzień, nie brak w Rosji głosów, przepowiadających bankructwo skarbowe Rosji w niedalekim czasie. Obciążenie skarbu rosyjskiego zagranicą oraz wypuszczanie stale nowych ilości banknotów, czynią z bankructwa nie tylko możliwość, ale nawet fakt zupełnie pewny. Jednak nie ten fakt jest dla Rosji na groźniejszy: Rosja stoi wobec bankructwa rosyjskiego gospodarstwa narodowego.

Aby rzecz tę uprzytomnić sobie, wystarczy przytoczyć kilka cyfr. Według zgodnych głosów wybitnych znawców rosyjskich — np. Migulina, Ozierowa i Brandta — w początkach wojny obecnej majątek narodowy Rosji ocenić można było na 120 miliardów rb., wobec 3 i trzechczwartych miliardów rubli długów państwa rosyjskiego zagranicą i i jednejczwartej miliarda, umieszczonego przez zagranicę w prywatnych przedsiębiorstwach rosyjskich. Ogółem wobec aktywnej strony majątku narodowego, wynoszącej 1:0 miliardów rubli, strona pasywna na początku wojny wynosiła 10 miliardów rb. — Rozpoczęła się wojna i prowadzona była przez Rosję przeważnie przy pomocy kapitałów zagranicznych oraz importu zagranicznego. — W memoriale swym do preliminarza budżetu na r. 1917, minister finansów, Bark, określił wydatki wojenne za r. 1916 na 23 i pół miliarda rb., czyli że strona pasywna rosyjskiego majątku narodowego wzrosła do 33 i pół miliarda rb. — Według dotychczasowej skali wydatki wojenne Rosji wynoszą około 18 miliardów rubli rocznie, a ponieważ stopa ich stale wzrasta, przeto na rok bieżący obliczać je można na 2 mil ardy miesięcznie. Jeżeli przypuścimy, że wojna potrwa jeszcze do końca r. 1917, wtedy pasywa bilansu gospodarczego Rosji wzrosną do 57 i pół miliardów rubli, czyli wyniosą 46 proc. aktywów.

Jednak to nie jest jeszcze wszystko. „Sprzymierzone mocarstwa”, a szczególnie Anglia położyła rękę na większości rosyjskich majątków rządowych, jak np. koleje, portowe bu-

dowie i t. p. Kopanie żelaza, miedzi i złota na Uralu przeszły podczas wojny w większość swą w ręce angielskie. Toż samo stało się z bogatymi pokładami metali w górach Altajskich, z obszernymi ziemiami „gabinetowymi”, oraz z większością kopalni okręgu donieckiego. Południowe doki rosyjskie okręgowe, w których pp.: Bickers, Armstrong i Schneider odgrywali rolę „instruktorów”, część współwłaścicieli — rosjan zmieniły obecnie na Anglików. Nawet przemyśl włóknisty okręgów moskiewskiego, szujskiego i iwanowo-woznieśńskiego znajduje się obecnie pod kontrolą angielską. Stratę bilansową gospodarstwa narodowego rosyjskiego na rzecz kapitalistów angielskich, według źródeł rosyjskich obliczać należy w końcu r. 1917 na 10 miliardów rubli. Tym sposobem pasywa dosięgają 67 i pół miliarda rb.

Po za pożyczkami zewnętrznymi, Rosja zaciągnęła pożyczki wewnętrzne wojenne, w wysokości 9 i trzechczwartych miliardów rb. w postaci właściwych pożyczek oraz krótkoterminowych bonów skarbowych. Co do losu pożyczek tych po wojnie — można postawić znak zapytania. Przypuścimy, iż utrzymają one swoją wartość i nie obciążą pasywów majątku narodowego. Inna jednak jest sprawa z banknotami, których na ultimo 1916 r. znajdowało się w obiegu na sumę 8 i pół miliarda rb., a suma ta przez nowozatwierdzoną emisję 3-miliardową podnieśli się do 11 i pół miliardów rb. Na zabezpieczenie w złocie sumy tej skarb rosyjski posiada podobno 3 miliardy rb., trudno jednak stwierdzić, czy suma ta znajduje się tam w całości i jakie depozyty na cele pewnych operacji kredytowych przesłane zostały do Londynu. W każdym razie w pozycji tej pasywność bilansu majątku narodowego Rosji powiększa się o 8 miliardów rb., do sumy 76 miliardów rb., t. j. do wysokości 60 proc. aktywów.

Wobec tych cyfr wszelkie komentarze są zbyteczne. Wojna pożarła przeszło połowę majątku narodowego Rosji i każdy miesiąc pogarsza jej sytuację gospodarczą, na pochyłości ku bankructwu gospodarczemu narodu.

Wokół wojny.

Ewakuacja Rygi

W rozkazie komenta tury ryńskiej, podpisanym przez gen. Radko Dmitrjewa ogłoszono, by wszystkie osoby, które zamieszkały w Rydze lub wojskowym okręgu ryskim dopiero po 1-y m czerwca 1914 r. natychmiast miasto i okrąg wojskowy opuścili. Uchodźcom pobyt w Rydze został wzbroniony. Wszystkie pozostałe osoby cywilne znajdują się pod kontrolą wojskową.

Walka na śmierć i życie

„Neuws van den Dag” zwracają uwagę, że od początku wojny po raz pierwszy zdarza się w Anglii przyznanie ze strony kierowniczych polityków, iż położenie jest bardzo poważne i ciężkie.

Jeden z najwybitniejszych członków gabinetu, lord Curzon, w mowie świeżo wygłoszonej w Chesterfield, wyraźnie zaznaczył, że od czasów Napoleona Anglia nie przechodziła chwili tak trudnych i tak niebezpiecznych, jak obecnie.

„Westminster Gazette” przyznaje, że jeśli tempie angielskich okrętów handlowych postępować będzie w tym stosunku, co obecnie, to w ciągu sześciu tygodni Anglia, odcięta od świata, ujrzy się u brzegu przepaści.

— Nieprzyjaciel topi więcej statków, niż my ich nabyć i zbudować możemy — mówił lord Curzon.

Japonja a Ameryka.

W paryskim wydaniu „New-Jork Herald” jeden z dyplomatów amerykańskich zwraca uwagę na pochopność, z jaką Japonja pośpieszyła upewnić Stany Zjednoczone o swej życzliwości i o gotowości przyjścia Ameryce z wszelką możliwą pomocą, gdyby doszło do wojny z Niemcami.

Zdawałoby się, że Japonja niema na świecie większego wroga, jak Niemcy, i że gotowa jest wyteżyć wszystko, aby go zniszczyć. Tymczasem faktem jest, że właśnie Japonja takim wrogiem jest względem Stanów Zjednoczonych. Podtrzymując je przeciw Niemcom, pragnie je tylko osłabić, aby następnie spaść na nie, rozbić je, i ująć w swe ręce panowanie na oceanie Spokojnym.

Tym razem, pisze „New York Herald”, Japonja niezbyt zrzęcznie poprowadziła grę swoją. Zbytek gorliwości w objawach przyjaźni dla Stanów Zjednoczonych zdradził ją, i dał do myślenia kierownikom polityki amerykańskiej.

Jeśli Stany Zjednoczone wstrzymają się od udziału w akcji czynnej, to znaczna część zasługi w tym zakresie spadnie na Japouje.

Z Rady Stanu.

(Komunikat.)

Tymczasowa Rada Stanu Królestwa Polskiego otrzymała i w dalszym ciągu otrzymuje mnóstwo adresów od nairozmaitszych instytucji społecznych, obywatelskich, politycznych, oraz od osób prywatnych.

Nie mając możliwości doręczenia odpowiedzi na poszczególne adresy, Rada Stanu dziękuje za przysłane Jej słowo powitania, widzi w nich zrozumienie dla pracy podjętej w imię odbudowy Niepodległej Ojczyzny i cierpie z nich wiare, że wszelkie usiłowania, dążące do zrealizowania tego wielkiego celu, zna dą w najszerszych kołach naszego społeczeństwa należyta pomoc i oparcie.

Reforma pisowni polskiej

Na konferencji lingwistów, odbytej w sobotę ubiegłą w Krakowie, została uchwalona reforma ortografii polskiej. W przeważnej mierze przyjęte zostały zasady uchwalone przez zjazd Rejowski z roku 1907 go.

Obecny na zjeździe wiceprezydent Zoll oświadczył, że w myśl tej uchwały nowa pisownia natychmiastowo zostanie wprowadzona do szkół galicyjskich.

List otwarty członka Rady Stanu M. Lempickiego.

WAT komunikuje:

„Wychodząca w Bernie „Korrespondenz der Nationalitaeten Russlands” w numerze 18 z dnia 2 b. m. zamieściła co następuje:

Od pana M. Lempickiego, prezesa Ligi obcych narodowości w Rosji, otrzymaliśmy list następujący:

Jako prezes Ligi obcych narodów w Rosji, nie mogę pozostać bez wyjaśnienia i bez odpowiedzi twierdzenia, wypowiedzianego w depeszy Biura Reutersa, pochodzącej rzekomo z wiarogodnego źródła, jakoby wszystkie narody Rosji jednymyślnie wystąpiły przeciwko „wspólnemu wrogowi”. Przytoczone wyżej twierdzenie nie odpowiada prawdzie.

Zarządzona przez rząd rosyjski po wybuchu wojny mobilizacja bynajmniej nie wywołała entuzjazmu wśród narodów ujarzmionych przez Rosję, przeciwnie, spotkała się ona z mniej lub więcej wyraźnym oporem, rekruci zaś i rezerwiści, powołani do czynnej służby, starali się wszelkimi środkami uchylić się od niej. W pierwszej linii polacy. Rząd rosyjski wprost obawiał się zarządzić ogólnej mobilizacji w Polsce i przeprowadził tylko częściową. Tej okoliczności zawdzięczamy, że w granicach Polski kongresowej posiadamy znaczną, bo przewyższającą milion, liczbę męczyzn zdolnych do broni. Równocześnie młodzież polska, pomimo wszystkich trudności, spieszyła do tworzących się w Galicji Legionów na walkę przeciw Rosji.

Taki sam nastrój panował i panuje dziś jeszcze w reszty narodów. W Turkestanie, we wschodnich guberniach Rosji z ludnością tatarską, następstwem rekrutacji były krwawe rozruchy. Finlandia z powodzeniem opiera się przemocą rosyjskiej i wcale nie myśli wysłać synów swoich do rosyjskiej armii. Co się tyczy żydów bezlitośnie prześladowanych w Rosji, czy Biuro Reutersa sądzi, że i oni będą dobrowolnie i z entuzjazmem bronić swego ciemięczy?

Wiadomość Biura Reutersa mija się z prawdą, wprowadza w błąd opinię publiczną. Naród polski w ogóle swym jednoczy się obecnie pod hasłem „przez z Rosją”, i niedaleką jest chwila, gdy żelaznym ryblem niezatartymi głoskami wypisze wyraźniej niż dotychczas na kartach historii niewzruszone swe postanowienie oderwania się raz na zawsze od Rosji. Za przykładem tym pójdą też inne narodowości w Rosji.

Michał Lempicki.

Prezes Ligi obcych narodów w Rosji, Członek Tymczasowej Rady Stanu Król. Polsk.”

